HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ובאו עדים. תימה דע"כ כשבאו עדים לקמייתא ומומרים בתומה שעה לחיובו גרשומו ומעלת שמכחישין גם שבועה שניה שנשבע שלבד וכשהודה לאחר עדים ממאי מסלק הא קתני לעיל [ע] דבקייתא דהיכן דפקדוני כו' הודה מעצמו משלם קרן וחומש משמע דוקא הודה מעצמו אבל לאחר עדים לא ויש לומר דלעולם בטוענת אבד הודה לאחר עדים כמו משמע דמשמע דבשבועת תורה נמי משלם חומש כדמשמע בסמוך דקאמר מכדי הא שבועה לא מחייבא ליה כפל מחייבי חומש מלא שמע מינה ממון המחייבו כפל פוטרו מן החומש והא שבועה בתרייתא הואיל דלא קא מחייבא ליה כפילא תחיביה חומשא אמר רבא ת"ש [ו]אמר לאחד מן השוק היכן שורי שגנבת והוא אומר לא גנבתי משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שגנבו משלם תשלומי כפל ואם הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם והא הכא עדים הוא דמחייבי ליה כפילא הודה מעצמו אין אבל הודה אחר עדים לא ואי סלקא דעתך שבועה המחייבתו כפל פוטרתו מן החומש אמאי הודה אחר עדים לא מכדי הא שבועה לא קא מיחייבא ליה כפילא תחיביה חומשא אלא לאו שמע מינה [א]ממון המחייבו כפל פוטרתו מן החומש ש"מ בעי רבינא חומש וכפילא בתרי גברי מאי היכי דמי כגון שמסר שורו לשני בני אדם וטענו בו טענת גנב חד נשבע והודה וחד נשבע ובאו עדים מאי מי אמרינן בחד גברא קפיד רחמנא דלא משלם חומשא וכפילא [ו] האי נשלם כפילא והאי נשלם חומשא או דלמא עלויה חד ממונא קפיד רחמנא דלא נשלם עלה חומשא וכפילא והכא נמי חד ממונא הוא [ב]תיקו: בעי רב פפא תרי חומשי או תרי כפילי בחד גברא מאי היכי דמי [ג] שטען טענת אבד ונשבע והודה וחזר וטען טענת אבד ונשבע והודה אי נמי כגון שטען טענת גנב ונשבע ובאו עדים וחזר וטען טענת גנב ונשבע ובאו עדים מאי מי אמרינן [ד]תרי גווני ממונא קאמר רחמנא דלא נשתלמו עילוי חד ממונא והכא חד גוונא הוא או דלמא תרי ממונא אמר רחמנא דלא לשתלמו עילוי חד ממונא והכא נמי תרי ממונא נינהו תא שמע [ג]דאמר רבא [ג][ו]וחמישיתו יוסף עליו התורה ריבתה חמישיות הרבה לקרן אחת [ד]שמע מינה: תבעוהו בעלים לשומר ונשבע ושילם והוכר הגנב כפל למי אביי אמר לבעל הפקדון רבא אמר [ה]למי שהפקדון אצלו אביי אמר לבעל הפקדון כיון דאטרחיה בשבועה לא מקני ליה כפילא רבא אמר למי שהפקדון אצלו כיון דשילם מקני ליה כפילא וקא מיפלגי בדיוקא דמתניתין דתנן [ז]המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע שהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי הוא משלם למי שהפקדון אצלו נשבע ולא רצה לשלם ונמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי הוא משלם לבעל הפקדון אביי דייק מרישא רבא דייק מסיפא אביי דייק מרישא דקתני שילם ולא רצה לישבע טעמא דלא רצה לישבע הא כפילא והאי נשלם חומשא או דלמא עלויה חד ממונא קפיד רחמנא דלא נשלם עלה חומשא וכפילא והכא נמי חד ממונא הוא [ב]תיקו: בעי רב פפא תרי חומשי או תרי כפילי בחד גברא מאי היכי דמי [ג] שטען טענת אבד ונשבע והודה וחזר וטען טענת אבד ונשבע והודה אי נמי כגון שטען טענת גנב ונשבע ובאו עדים וחזר וטען טענת גנב ונשבע ובאו עדים מאי מי אמרינן [ד]תרי גווני ממונא קאמר רחמנא דלא נשתלמו עילוי חד ממונא והכא חד גוונא הוא או דלמא תרי ממונא אמר רחמנא דלא לשתלמו עילוי חד ממונא והכא נמי תרי ממונא נינהו תא שמע [ג]דאמר רבא [ג][ו]וחמישיתו יוסף עליו התורה ריבתה חמישיות הרבה לקרן אחת [ד]שמע מינה: תבעוהו בעלים לשומר ונשבע ושילם והוכר הגנב כפל למי אביי אמר לבעל הפקדון רבא אמר [ה]למי שהפקדון אצלו אביי אמר לבעל הפקדון כיון דאטרחיה בשבועה לא מקני ליה כפילא רבא אמר למי שהפקדון אצלו כיון דשילם מקני ליה כפילא וקא מיפלגי בדיוקא דמתניתין דתנן [ז]המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע שהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי הוא משלם למי שהפקדון אצלו נשבע ולא רצה לשלם ונמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי הוא משלם לבעל הפקדון אביי דייק מרישא רבא דייק מסיפא אביי דייק מרישא דקתני שילם ולא רצה לישבע טעמא דלא רצה לישבע הא

יצא בשבועה לשבועה היינו שאומר בית דין עצמו השביעוהו וטעו למין סברא לחלק כלל ונראה למיירי דאמר ליה בעל הפקדון שוב נאמנת שנקרן בשבועה לשבועה רצוני שתהא עליו שומר חנם כשהתחילה וחזר וטען לאחר שעשיתני שומר חנם נגנב ופוטר עצמו שהרי לא נתחייב בשומרין כמה שעשאו בפירוש ש"מ מכל מקום ל"ק הא דר' אלעזר דאמר הפקידו אצלו פעם שניה ומה לי לקחו בידו ונתן לו ומ"ל שלא לקחו אלא דאמר ליה בעודו בידו תהא עליו שומר חנם: [ו]**ותרי כפלי**. מכאן שנעשה פסול בשבועה שניה משעה שנאמנת שנקרן בשבועה אין לפוטרו משום לחשוד על השבועה מדרבנן הוא למיפסל כדמוכח בשבועות (דף מה.) דקתני ושכנגדו חשוד על השבועה ומשמע התם דמדרבנן הוא וכיון דמלטוריתא שבועתו שבועה מחייב כפל: **רבא** אמר **למי שהפקדון אצלו**. וא"ת להכא סבר רבא דלעו"ג לחטרחיה לבי דינא מקני ליה כפילא ובפרק המפקיד (ב"מ דף לה.) גבי ההוא גברא דאפקיד כיפי גבי חבריה קאמר רבא שפיר עבד דלא מהדר ליה הכא לחטרחיה לבי דינא התם לא לחטרחיה לבי דינא ויש לומר דהתם שאני לחטרחיה לבי דינא ולא פרע ליה מידי אלא רב נחמן מגבייה לאפקדנא מיניה אבל הכא לעו"ג לחטרחיה לבי דינא קאמר שנשבע

לו בתחילה מכל מקום הרי שילם לו לבסוף ולא לחטרח בי דינא הלכך מקני ליה כפילא:

מסורת הש"ס

ו) לעיל קו. [ע"ש] שבועות מט., ג) לעיל סה:, ג) [נסמ"ש: ומשיתין], ד) ב"מ נג:, ה) מתניתין היא לקמן מע"ל וכן בשבועות ועיין בספר כ"י, ו) שיך קודם ד"ה טען,

תורה אור השלם

1. אוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יִשָּׁבַע עָלָיו לַשָּׁקֶר וְשִׁלַּם אֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ וַחֲמִשְׁתָּיו יֹסֵף עָלָיו לַאֲשֶׁר הוּא לוֹ יִתְּנֶנּוּ בְּיוֹם אַשְׁמָתוֹ:

ויקרא ה כד

הגהות הב"ח

(א) גמ' לעיל מעלת מומחה וכפילא אבל בתרי גברי אפי' מעלת כפילא: (ב) שם היכי דמי כגון שטען:

רבינו חננאל

דאמר רבא וחמישיתו יוסיף עליו התורה ריבתה חמישיות הרבה לקרן אחת שמע מינה. כתב ר"ח ז"ל השתא איכא למימר ה"ה לכפלי ואיכא למימר דוקא חומש דרבייה קרא אבל כפל לא ולא מכרעה. **תבעוהו בעלים לשומר ונשבע ושילם והוכר הגנב.** קרנא ודאי לשומר. כפל למי. אביי אמר לבעל הפקדון רבא אמר למי שהפקדון אצלו. פר"ח זצ"ל וקיימא לן כרבא.

עין משפט נר מצוה

קנו א מיי' פ"ד מהל' גניבה הל' ו: **קנו ב** מיי' שם הל' ז: **קנח** ג ד מיי' שם הל' ה [רכ עטפ ב"מ פ"ג דף עט.]: **קנט ה** מיי' פ"ח מהל' שלוחי ופקדון הל' ד טוש"מ סי' רלד וסי' רלה: **קם** ו מיי' שם הל' ג טוש"מ שם:

מוסף רש"י

אמר לאחד מן השוק ברי. הכא לא גרסינן משביעך אני, דהא בלא שבועה נמי מיחייב כפל שזה גנב ממנו הוא וכגנב כמיב יפלם שניים בלא שבועה (שבועות מב.). שילם ולא רצה לישבע. שבועות שומרים שלא פשע בה ושלא יכול ליפטר בשבועה זו שהרי אמרו כו' (ב"מ לג:). למי שהפקדון אצלו. דסיון דשילם קנה כל תשלומים (שם).